

Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van vleugel Sint-Aloysiuscollege naar ontwerp van Flor Van Reeth te Ninove

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, 1, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 4 maart 2011 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen vleugel Sint-Aloysiuscollege naar ontwerp van Flor Van Reeth te Ninove;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen op datum van 19 oktober 2011, zoals voorgelegd aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 1 december 2011,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

Wegens de historische, de artistieke en de sociaal-culturele waarde:

- als monument

Vleugel Sint-Aloysiuscollege (1938-1939) naar ontwerp van Flor Van Reeth, met kapel en toneelzaal, gelegen te

NINOVE, Weggevoerdenstraat 55

bekend ten kadaster:

NINOVE, 2de afdeling, sectie B, perceelnummer 156D4 deel,

zoals afgebakend op bijgevoegd plan

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde, in casu architectuurhistorische waarde:

Schoolvleugel van het Sint-Aloysiuscollege in 1938-1939 gebouwd naar het ontwerp van de Antwerpse architect Flor Van Reeth, in een stijl die aansluit bij de Nederlandse architectuur van de Nieuwe Zakelijkheid. Het bouwblok met drie vrijstaande gevels wordt gedomineerd door een sobere kubistische vormgeving op verschillende niveaus, de materiaalkeuze van gestrekte baksteen, het accent op de horizontale lijn. De ronde vorm van de koorapsis en de schuine vlakken van de vier uitspringende erkers doorbreken de horizontale en rechthoekige geometrie op het verdiep, evenals de kubusvormige toren, die eindigt in een eenvoudig maar karakteristiek bakstenen kruis.

Het ontwerp is vooruitstrevend in het gebruik van nieuwe industriële materialen en constructietechnieken, onder meer het gebruik van een skelet in gewapend beton, betonramen in de buitenzijde van de apsis van de kapel, eenvoudige stalen profielramen in de tien vensterramen van de kapel op de bovenverdieping.

Het modernistische interieur van het gehele bouwblok is sober en functioneel. Een eenvoudige, rechthoekige zaalkapel ligt vlak boven de toneelzaal op het gelijkvloerse. Het verhoogd koor met de twee zijkapellen en de sacristie ligt boven het podium en de klas. De trappenhal is ruim en functioneel. In de profane en spirituele ruimten zijn vloeren, trappen en trapleuning kenmerkend uitgevoerd in groene of gele granito. De lambrisering is van gele gleistegels.

Flor Van Reeth (Antwerpen 1884 – Lier 1975) is, samen met Eugeen Yoors en Felix Timmermans, de pionier en bezieler van de Pelgrimbeweging, opgericht te Lier in 1924. Deze beweging, die liep tot 1931, was Vlaams en progressief en wou vernieuwing brengen in de christelijke kunst in Vlaanderen, en wou daarbij het monopolie doorbreken van de neogotiek in de kerkelijke kunst. Het mooiste voorbeeld van zijn religieuze architectuur bereikte Van Reeth in het ontwerp en de bouw van de schoolvleugel met Boodschapkapel van het Heilig Hartinstituut te Heverlee in 1929-32. Hij werkte steeds samen met gerenommeerde kunstenaars als Eugeen Yoors, Rie Haan, Albert Servaes en Paul Joostens.

In zijn latere werk zal Flor Van Reeth de weg opgaan van de religieus geïnspireerde art deco. In de collegekapel te Ninove sluit hij aan bij de Nieuwe Zakelijkheid en bij de Internationale Stijl, zonder daarbij een breuk te maken als verdediger van de regionalistische stijl.

Artistieke waarde:

Exterieur en interieur van de gehele schoolvleugel ademen een sfeer van moderne functionaliteit en soberheid, maar ook van helderheid en religiositeit. Slechts weinige ornamenten, uitgevoerd in art-decostijl, versieren het kubisme en de functionaliteit van de architectuur.

In het bijzonder in de kapel zijn als opvallende elementen aan te wijzen: het centrale glasraam, de biechtstoelen, het altaar met het tabernakel en de bolverlichting, de ijzeren roeden in de ramen, de granito wijwatervaten en de enkelvoudige kaarsenhouders. Subtiel wordt telkens het karakteristieke kruis verwerkt.

Meer specifiek in de kapel vormen de functionele architectuur van Van Reeth en de glaskunst van Eugeen Yoors een harmonieus geheel. In het koor hangt centraal boven het altaar een fraaie ronde lichtkroon van glas-in-lood met de voorstelling van het 'Lam Gods'.

Vanuit het 'Lam Gods' waaiert een grote stralenbundel uit, in kleuren van rood en oranjegeel. Deze uiterst felle kleurengloed in glas, typisch voor het werk van Yoors, overheerst de gehele ruimte boven het altaar. Het brengt een uitzonderlijke dimensie van religiositeit en mystiek teweeg.

De Antwerpse glazenier en kunstenaar Eugeen Yoors (1879-1975) is te beschouwen als de belangrijkste vertegenwoordiger van de architecturale glaskunst in de eerste helft van de 20ste eeuw in België. Naast de artistieke vernieuwing voerde Eugeen Yoors ook enkele technische veranderingen door in de glaskunst.

Sociaal-culturele waarde:

Eucharistie en Christusmystiek waren de centrale thema's in de vernieuwende spiritualiteit van een intellectueel modern Vlaams katholicisme tijdens het interbellum. In geen enkel andere kerk van Flor van Reeth is de Christussymboliek zo uitdrukkelijk aanwezig. De kapel van het Sint-Aloysiuscollege te Ninove neemt dan ook een zeer specifieke plaats in binnen het vernieuwende kerklandschap in Vlaanderen tijdens het interbellum.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009 en 4 december 2009 en 10 juni 2011. (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010 en 2 augustus 2011)

Brussel,

29 FEB. 2012

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS